

O TEKMOVANJU ZA ČISTE ZOBE OB ZDRAVI PREHRANI

Daljnega leta 1979 je idejna avtorica imenovanega tekmovanja pričela z delom v zobni ambulanti na OŠ Kette Murn v Ljubljani in hitro ugotovila, kot so ugotavljale tudi ostale zobozdravnice in zobozdravniki po Sloveniji, da imajo šolarji slabo ustno higieno in temu primerno veliko kariesa. So pa otroci na omenjeni šoli navdušeno tekmovali v različnih znanjih in mnogih športnih panogah. Pa je pomislila, kaj ko bi jih motivirala s tekmovanjem za čiste zobe.

Po pogovorih z vodstvom šole, svojimi predpostavljenimi v ZD Ljubljana In tedanjim predsednikom sekcije, takrat doc. Rodetom, so pričeli tekmovali. Štiri leta le učenci te šole. Z zbranimi pozitivnimi izkušnjami in prav takimi povratnimi informacijami je nato s prispevkom v Zobozdravstvenem vestniku 1983 leta seznanila kolegice in kolege po Sloveniji ter jih povabila, da se pridružijo. Odziv je bil velik, kar 34 osnovnih šol je tekmovalo že v prvem vseslovenskem tekmovanju za čiste zobe v š.l.1983/84. Naklonjenost predsednika Stom.sekcije SZD je botrovala zamisli, da Tekmovanje za čiste zobe ob zdravi prehrani preide pod njeno strokovno in organizacijsko vodstvo.

Iz leta v leto se je število tekmujočih šol povečevalo. Tako smo v šol .letu 1993/94 zabeležili 424 tekmujočih, čez 10 let že 681 in v lanskem šol.letu 740 osnovnih šol, skupaj s šolami, zavodi in domovi za otroke s posebnimi potrebami. Tako lahko ponosno beležimo praktično 100% udeležbo osnovnošolcev v tekmovanju. Ena tretjina jih tekmuje vseh devet let, preostali dve pa do šestega razreda.

Tekmovanje za čiste zobe ob zdravi prehrani je skupaj s preostalimi preventivnimi dejavnostmi botrovalo drastičnemu padcu zobne gnilobe pri tekmujoči populaciji. KEP, ugotovljen pri 12-letnikih se je zmanjšal s 5,1 v letu 1987 na 2,6 v letu 1993. Leta 1998 je padel na 1,8 in v letih 2003 in 2008 je prof.Vrbič s skupino sodelavcev registriral KEP v vrednosti 1,7. Nato so isti avtorji v letu 2013 ugotovili nekoliko višjo vrednost, t.j.1,8. Nestrpno pričakujemo podatke za leto 2018 . Upamo, da bodo na voljo finančna sredstva za njegov izračun.

Opravljen delo, opažanja in predloge za izboljšanje smo prvič predstavili v Zborniku leta 1998. Zbornik nam je uspelo od takrat dalje izdati vsakih pet let, ko smo dobili tudi sveže izračune KEPa.

Že maja 2013 pa smo v Zborniku zapisali, da zadnji dve, tri leta registriramo vse več slabše ustne higiene. Pripisali smo jo nezavidljivemu gospodarskemu stanju, globalni krizi, povečani nesigurnosti in ne nazadnje revščini, ki se je plazila v našo vsakdanjost. Je pa tudi res, da sodelavci iz cele Slovenije na naših srečanjih tožijo, kako so otroci vse bolj razpuščeni ob ponovnem vstopu v šole po počitnicah. Dokaz, da je res tako, je tudi študija kolega Mateja, objavljene v ISIsu avgusta letos. Opažamo, da je potrebno kar precej dobre volje in potrpljenja, da se otroci vrnejo v utečen ritem in prično z rednim in pravilnim čiščenjem svojih zobk.

NAGRADE, KI JIH JE TEKMOVANJE PREJELO:

- 1990: izmed 72 predlogov z vsega sveta je FDI /Federation Dentaire Internationale, World Dental Federation, ustanovljena 1900 v Parizu/ uvrstila Tekmovanje v krog sedmih najboljših za nagrado Johnson Johnson z obrazložitvijo, da nam je uspelo izpeljati vsestransko in učinkovito preventivno akcijo zobozdravstvenega varstva in vzgoje ljudi
- 2000: IAPD /International Association of Pediatric Dentistry/ je na kongresu v Parizu ocenil prispevek o tekmovanju kot »EXELLENT«/ 71 prispevkov iz 33 držav/in je za odličnost prejel priznanje v obliki plakete
- Nekaj kasneje smo bili pohvaljeni tudi na kongresu v Južni Ameriki, v sklopu predstavitve slovenskega preventivnega programa v otroškem in preventivnem zobozdravstvu.
- In zadnje, **najvišje priznanje FDI, SMILE AWARD, pa je bilo podeljeno konec avgusta 2017 v Madridu.** Na generalni skupščini FDI smo slovesno prejeli priznanje kot najinovativnejši preventivni program na svetu. Več kot 100 članic svetovne zobozdravstvene organizacije se je z desetimi programi potegovalo za to prestižno priznanje. V ožji izbor so prišle 4 države, Avstrija, Argentina, Izrael in **Slovenija**. In Slovenija je bila tista, ki je bila najboljša in se je letos okitila s tem zavidanja vrednim odličjem. Izbirno komisijo so sestavljali prof.dr.Rong-ova, prof.dr.Park in dr.Alvaro Roda. Vodji Tekmovanja ga je pred nabito polno dvorano slovesno izročil predsednik FDI prof.dr.Patrick Hescot. Slikanja, čestitk in pohval ni bilo konca. Tudi španski mediji so bili poleg in vse zabeležili. V časopisu World Dental Daily, ki je izšel 30. avgusta, je bil na 4. strani objavljen intervju World Smile Award 2017z Matejem Leskoškom, ki ga je vodil dr. Guillermo Rivero (kopij časopisa v priponki).

Zadovoljne in ponosne zobozdravstvene delavke in delavci RS smo s predanim delom v preventivi s populacijo, ki nam je zaupana, v preteklih desetletjih dosegli drastičen padec KEPa pri šolarjih in v avgustu letos za to prejeli prestižno svetovno priznanje FDI /Federation Dentaire International/ SMILE AWARD. Naše Tekmovanje za čiste zobe ob zdravi prehrani je bilo med finalisti iz vsega sveta razglašeno in nagrajeno kot najinovativnejši preventivni program za ohranjanje zdravih zob med otroki.

Menimo, da bi nas zato pristojna ministrstva morala podpreti v prizadevanjih za boljše ustno zdravje naših šolarjev. Pa ne le na deklarativni, marveč na konkretni ravni.

Predsednik Stomatološke sekcije SZD prim.Gorazd Sajko dr. dent. med.
Vodja Tekmovanja Matej Leskošek, dr .dent.med., IO Stom.sekcije SZD
Idejna vodja prim .mag. Tatjana Leskošek Denišlič, dr.dent.med.